

Til samtlige kommuner

Departementet

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf. nr.: 32 92 50 00
E-mail: uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr.: 20453044

Hyrdebrev vedr. undervisning på interne skoler på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder

5. juli 2016
Sags nr.:16/05143

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling skal med dette brev henlede samtlige kommuners opmærksom på de regler, som gælder for undervisning af elever på interne skoler på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Baggrunden for brevet er, at Folketingets Ombudsmand ved en undersøgelse af fem interne skoler på anbringelsessteder for børn og unge har konstateret, at der på tre ud af de fem interne skoler ikke er givet undervisning i folkeskolens fulde fagrække. Ombudsmanden har ligeledes konstateret, at der ofte ikke er dokumentation for afgørelser om at fritage enkelte elever for undervisning i et eller flere fag.

Ministeriet kan oplyse følgende om reglerne på området:

Kort opsummering:

- Elever, som modtager undervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted, skal have undervisning i folkeskolens fulde fagrække i overensstemmelse med folkeskolelovens almindelige regler om fag og timetal.
- Kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor dagbehandlingstilbuddet eller anbringelsesstedet er beliggende, er forpligtet til at føre tilsyn med, at undervisningen omfatter folkeskolens fulde fagrække og opfylder folkeskolelovens minimumstimetal for undervisningstimer i fagene og krav til undervisningstidens samlede varighed.
- Undervisningstiden for den enkelte elev kan alene nedsættes, hvis elevens helbred ifølge lægeerklæring ikke tillader gennemførelse af fuld undervisning.
- En elev kan fritages for undervisning i et fag (dog ikke dansk og matematik) med forældrenes samtykke, hvis eleven har usædvanligt store vanskeligheder i faget, således at det ikke skønnes hensigts-

mæssigt at give eleven specialundervisning i faget. Eleven skal i så fald have anden undervisning i stedet for det pågældende fag.

- Kommunalbestyrelsens tilsyn med undervisningen i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder omfatter også tilsyn med, at reglerne om fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag og nedsettelse af undervisningstiden på baggrund af en lægeerklæring, overholdes.

Specialundervisning kan indrettes i dagbehandlingstilbud eller i et efter lov om social service oprettet eller godkendt anbringelsessted, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 5 (såkaldt intern skole).

En kommunalbestyrelse kan efter overenskomst med et i kommunen beliggende dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted henvise elever til specialundervisning, jf. lovens § 20, stk. 2, i dagbehandlingstilbuddet eller anbringelsesstedet, jf. folkeskolelovens § 22, stk. 5.

De nærmere regler om specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder er fastsat i bekendtgørelse nr. 702 af 23. juni 2014 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsens § 1, at henvisning til specialpædagogisk bistand i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted forudsætter, at:

- 1) eleven af de sociale myndigheder af sociale grunde er henvist til et dagbehandlingstilbud eller anbragt i et anbringelsessted, og
- 2) det vil være mest hensigtsmæssigt at undervise eleven i kortere eller længere tid i et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted, fx på grund af elevens svære adfærdsvanskeligheder.

I bekendtgørelsens § 2 er det fastsat, at specialpædagogisk bistand til elever i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted bl.a. omfatter undervisning i folkeskolens fag og fagområder, der tilrettelægges under særlig hensyntagen til elevens indlæringsforudsætninger.

Henvisning af en elev til specialpædagogisk bistand i et privat, selvejende eller regionalt dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted er betinget af, at der på forhånd mellem institutionen og kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen er indgået overenskomst om undervisningens omfang, indhold og tilrettelæggelse. Det samme gælder kommunale dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, der er beliggende i en anden kommune. Overenskomsten skal bl.a. indeholde elementer om time- og læseplaner, personalets kvalifikationer og kommunens tilsynsfunktion og dens indhold, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 1. Bestemmelsen gælder også i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen

måtte træffe beslutning om, at elever med behov for et lille undervisningsmiljø henvises til specialpædagogisk bistand i det dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted, som eleven af de sociale myndigheder er henvist til eller anbragt i efter bekendtgørelsens § 11, jf. herom nedenfor.

En såkaldt intern skole i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted skal være normeret til mindst 10 elever ved skoleårets begyndelse, før den interne skole kan oprettes, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 1. Ved fastsættelse af normeringen må det forventede gennemsnitlige elevtal for hele skoleåret ikke være under 10, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen kan dog træffe beslutning om, at elever med behov for et lille undervisningsmiljø, herunder elever, der af adfærdsmæssige eller psykosociale grunde ikke kan være sammen med andre elever, kan henvises til specialpædagogisk bistand i det dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted, som eleven af de sociale myndigheder er henvist til eller anbragt i, jf. bekendtgørelsens § 11. Time- og læseplanerne for elever, der modtager specialpædagogisk bistand i et dagbehandlingstilbud, skal omfatte folkeskolens fulde fagrække, jf. folkeskolelovens § 5, stk. 1-4. Timeplanen skal opfylde de i folkeskolelovens § 14 b, stk. 1, fastsatte krav til undervisningstidens samlede varighed og må ikke overstige det i folkeskolelovens § 14 b, stk. 2, 1. pkt., fastsatte loft over den højeste undervisningstid på 1.400 timer i et skoleår, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2, og § 15, stk. 2.

Folkeskolelovens § 16 b, stk. 1, giver dog mulighed for at afkorte undervisningstiden ved at konvertere en del af den understøttende undervisning til to-voksen-undervisning i fagundervisningen. Muligheden kan anvendes generelt for klasser i indskoling og for klasser på mellemtrin og udskoling med helt særlige behov. Man vil lokalt kunne beslutte at benytte muligheden, hvis det vurderes at være den rigtige løsning for at sikre klassens trivsel og faglige udvikling.

Kommunalbestyrelsen kan desuden godkende særlige læseplaner, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 3.

Elever, som modtager deres undervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted, skal altså modtage undervisning i folkeskolens fulde fagrække og i det antal timer, som er fastsat i folkeskoleloven.

I bekendtgørelse nr. 693 af 20. juni 2014 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand er der dog visse særlige muligheder for nedsættelse af undervisningstiden eller fritagelse fra fag for den enkelte specialundervisningselev, som også gælder for elever, der modtager specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted.

Undervisningstiden for den enkelte specialundervisningselev kan nedsættes, hvis elevens helbred ifølge lægeerklæring ikke tillader gennemførelse af fuld undervisning, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 3.

Hvis en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag, således at det ikke skønnes hensigtsmæssigt at give eleven specialundervisning i faget, kan eleven med forældrenes samtykke fritages for undervisning i dette fag, dog ikke for så vidt angår dansk og matematik. Afgørelse herom træffes af skolens leder på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering. Eleven skal i så fald have anden undervisning i stedet for det pågældende fag, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1.

Kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse

Kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende, er forpligtet til at sørge for, at time- og læseplanerne på anbringelsessteder omfatter folkeskolens fulde fagrække, samt at timeplanerne opfylder de i folkeskolelovens § 14 b, stk. 1, fastsatte krav til undervisningstidens samlede varighed, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 1 og 2, og § 15, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende, er forpligtet til at føre tilsyn med undervisningen, herunder at undervisningen gives i overensstemmelse med de fastsatte time- og læseplaner, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 3.

Kommunalbestyrelsens tilsyn med undervisningen i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder omfatter også, at de gældende regler, herunder reglerne om fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag, overholdes.

Som anført ovenfor skal der være indgået en overenskomst mellem beliggenhedskommunen og institutionen. Ud over de elementer, der ifølge bekendtgørelsens § 14, stk. 1, skal indgå i overenskomsten, kan kommunalbestyrelsen også inddrage andre elementer. Der er således mulighed for, at det i overenskomsten kan fastsættes, at kommunalbestyrelsen skal inddrages i et nærmere bestemt omfang i forbindelse med elevers fritagelse for undervisning i enkelte fag.

Det kan fx fastsættes, at kommunalbestyrelsen i hvert enkelt tilfælde skal godkende fritagelsen for undervisning i enkelte fag og den undervisning, som eleven skal have i stedet.

Kommunalbestyrelsen bør i forbindelse med indgåelse af en overenskomst med et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted overveje, i hvilket omfang kommunalbestyrelsen skal inddrages i forbindelse med institutionslederens afgørelse om fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag.

Ministeriet vil anbefale, at afgørelser, der træffes af lederen af en intern skole i et privat anbringelsessted eller dagbehandlingstilbud, dokumenteres, således at der ikke hersker tvivl om, hvilke fag der er omfattet af fritagelse, varigheden af fritagelsen, og hvilken anden undervisning eleven skal have i stedet.

Afslutningsvist skal ministeriet bemærke, at det er vigtigt, at kommunerne sikrer, at de interne skoler giver en undervisning af høj kvalitet i overensstemmelse med folkeskoleloven. Ministeriet er imidlertid også opmærksomt på, at der kan være nogle helt særlige udfordringer for den elevgruppe, der er på nogle af de interne skoler. Ministeriet har derfor samtidig med dette hørdebrev sendt et brev til samtlige kommuner om muligheden for at deltage i et nyt rammeforsøg på området. Rammeforsøget vil inden for nogle nærmere angivne rammer give kommunerne mulighed for at afkorte skoledagen på interne skoler med henblik på at lave mere intensive læringsforløb for eleverne.

Vedlagt er ministeriets vejledning om tilsyn med specialundervisning til børn og unge på interne skoler.

Med venlig hilsen

Mette Ploug Krølner
Specialkonsulent
Direkte tlf. 33 92 54 17
mette.ploug.kroelner@uvm.dk